

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Bergen
T.a.v. de heer A. Anthonissen, griffier
Postbus 175
1860 AD BERGEN NH

Haarlem, 3 juni 2020

Reg.nr. : 102877/215/421/1912
Betreft : Accountantsrapport 2019 gemeente Bergen

Geachte heer Anthonissen,

In aansluiting op onze werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2019 van uw gemeente, presenteren wij u hierbij de resultaten van de jaarrekeningcontrole van de gemeente Bergen.

De hierin opgenomen bevindingen en aanbevelingen hebben wij reeds ambtelijk in concept besproken.

De jaarrekeningcontrole is, ondanks dat wij de controle geheel op afstand (digitaal) hebben moeten uitvoeren, op een prettige en in een constructieve samenwerking verlopen. Wij hebben van de directie, management en medewerkers een goede medewerking en alle benodigde informatie ontvangen. Onze dank hiervoor.

Wij zijn gaarne bereid tot het verstrekken van nadere toelichtingen.

Hoogachtend,
Ipa-Acon Assurance B.V.

W.g. mr. drs. J.C. Olij RA

Bijlage: accountantsrapport 2019 gemeente Bergen

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

ACCOUNTANTSRAPPORT 2019

GEMEENTE BERGEN

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

1.	BESTUURLIJKE SAMENVATTING	1
1.1	Algemeen	1
1.2	Covid-19 virus en jaarrekening 2019.....	2
1.3	Oordeel bij de jaarrekening 2019 goedkeurend	3
1.4	Controleaanpak	3
1.5	Samenvatting bevindingen	4
2	CONTROLEPLAN, RISICOANALYSE, TOLERANTIES, OPSTELDOSSIER	5
2.1	Controleplan en -protocol	5
2.2	Risicoanalyse	5
2.3	Controletoleranties	5
2.4	Kwaliteit opsteldossier verbeterd.....	6
3	UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLES EN INTERIMCONTROLE. 7	
3.1	Opzet en uitvoering verbijzonderde interne controle.....	7
3.2	Ontwikkelingen VIC en rechtmatigheid	7
3.3	Bevindingen van de VIC	8
3.4	Conclusies interim-controle en opvolging bevindingen	9
3.5	Inkoop en aanbestedingen	10
4.	SOCIAAL DOMEIN.....	12
4.1	Jaarwerk 2019	12
4.2	Afwikkeling overige kosten Jeugdzorg 2018	12
4.3	Beoordeling status productieverklaringen 2019	13
4.4	Controle op de levering van zorg	13
4.5	Persoonsgebonden budgetten (de SVB)	13
4.6	Debiteuren Participatiewet	14
5.	ADMINISTRATIE EN FINANCIËEL RESULTAAT 2019	15
5.1	Jaarrekeningproces	15
5.2	Begrotingsrechtmatigheid.....	15
5.3	Administratievoering	15
5.4	Opmerkingen jaarverslaggeving.....	17
5.5	Programmarekening van baten en lasten	17
6.	BALANS EN FINANCIËLE POSITIE.....	18
6.1	Ontwikkeling eigen vermogen	18
6.2	Grondexploitaties en paragraaf grondbeleid	18
6.2.1	<i>Actualisatie grondexploitatie Mooi Bergen</i>	18
6.2.2	<i>Handelsvoorraden</i>	19
6.2.3	<i>Toepassing faciliterend grondbeleid</i>	19
6.3	Voorzieningen.....	19

7.	SINGLE INFORMATION EN SINGLE AUDIT (SISA)	21
7.1	Algemeen	21
7.2	Onderwijsachterstandenbeleid	21
7.3	Specifieke uitkering Sport (Spuk)	21
8.	OVERIGE BEVINDINGEN	22
8.1	Automatisering.....	22
8.2	Voortgang ENSIA	22
8.3	Wet Normering Topinkomens (Wnt).....	22
8.4	Fraude	23
8.5	Rechtmatigheidsverantwoording	23
8.6	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).....	23
9.	CONCLUSIE.....	24
9.1	Geconstateerde fouten en onzekerheden	24
9.2	Controleverklaring	24
	Bijlage : Tabel bevindingen SiSa 2019	25

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE HAARLEM
Telefoon 023 – 531 95 39
Fax 023 – 531 1700
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Bergen
Postbus 175
1860 AD BERGEN NH

Haarlem, 3 juni 2020

Reg.nr. : 102877/215/421/1912
Betreft : Accountantsrapport 2019 gemeente Bergen

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeente Bergen gecontroleerd. In dit accountantsrapport geven wij onze belangrijkste controlebevindingen weer.

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING

1.1 Algemeen

Uit onze controle blijkt dat de gemeente respectievelijk de Werkorganisatie BUCH als wij kijken naar de (financiële) processen en het financieel-administratief beheer, over de hele linie genomen, zich goed heeft ontwikkeld en ook verbeterd. Dit raakt het financieel administratief beheer en de interne beheersing. Er is in de afgelopen maanden – ook na onze interim-controle - op verschillende onderdelen veel inzet geweest om opvolging van (nog) openstaande adviezen uit de managementletter 2019, de VIC en voorgaande rapportages te realiseren. Niet alleen ten aanzien van het sociaal domein, maar ook aan andere (sub)administraties is hard gewerkt om bijvoorbeeld achterstanden in te lopen. Meer concreet:

- het opschonen van de (oude) debiteurenposities rondom de gemeentelijke belastingen en sociale uitkeringen;
- het opschonen en blijvend bewaken van tussenrekeningen sociaal domein;
- het maken van aansluitingen tussen de sub-administraties huren en pachten, verstrekte subsidies, leges en de financiële administratie.

Uw gemeente en de Werkorganisatie BUCH hebben hiermee stappen gezet ter verbetering van de interne beheersing. En natuurlijk zijn er verbeterpunten mogelijk. Uit de interne controles komen nog steeds bevindingen, maar die bevindingen nemen qua aantal af, of zijn nu minder zwaar of diepgaand dan de afgelopen jaren.

Sociaal domein

Bij het sociaal domein blijft de gemeente Bergen en de Werkorganisatie BUCH mede afhankelijk van verantwoordingen van zorgleveranciers en de informatie vanuit de regiogemeente Alkmaar (contractenbeheer, aanlevering gegevens).

Wij zien met name bij de Jeugdhulp dat vanwege de aard van de transacties (d.w.z. bulkmutaties) en de communicatie tussen de verschillende applicaties dat het gebruik van MS Excel ten behoeve van de interne beheersing rondom aansluitingen bewerkelijk zijn en (deels) handmatig plaats moet vinden. Alhoewel de interne aansluitingen tijdig in het kader van de eindejaars controle zijn aangeleverd, blijft het risico op fouten altijd aanwezig.

De financiële afwikkeling van de Wmo en Jeugdhulp over 2018 is ten tijde van de jaarrekeningcontrole nagenoeg afgerond. Slechts met een zorginstelling is de gemeente nog in bespreking om te komen tot een financieel afhandeling.

Aanbestedingen, contractenbeheer ca.

Het naleven van het inkoop- en aanbestedingsbeleid verdient nog steeds aandacht. Binnen de Werkorganisatie BUCH wordt hieraan zichtbaar gewerkt (d.w.z. het bewustzijn vergroten bij budgethouders, de inzet van Stichting Rijk en meer, en eerder gebruik maken van de inkoopadviseurs). Het is goed om daar het komende jaar weer verdere vervolgstappen in te zetten. De verplichtingenadministratie, het dossier- en contractbeheer - onder meer bij inkoop en aanbestedingen en op onderdelen van het sociaal domein, subsidies – staat intern als verbeterpunt genoemd.

Correcties in jaarrekening 2019

In de jaarstukken 2019 van de gemeente Bergen zijn vanuit de organisatie nog in beperkte mate cijfermatige correcties doorgevoerd in de concept jaarrekening 2019. De aanpassingen zijn mede veroorzaakt doordat de gemeente tijdens en ook na onze controle van verschillende verbonden partijen actuele informatie heeft ontvangen en ook zijn er bij de Wmo en Jeugdhulp als gevolg van later ontvangen productieverantwoordingen nog in beperkte correcties doorgevoerd. In de definitieve jaarrekening 2019 zijn de correcties en aanvullende gegevens verwerkt.

1.2 Covid-19 virus en jaarrekening 2019

Het corona-virus heeft als zodanig geen directe invloed op de controle en ons oordeel voor de jaarrekening 2019 van de gemeente Bergen. De pandemie heeft mogelijk een invloed op de bedrijfsvoering van alle gemeenten in 2020 en dus ook voor de gemeente Bergen. Wij noemen onder meer het thuiswerken, de gemeente als loket om geldelijke bijstand te verlenen aan ZZP'ers voor de periode tot minimaal juni 2020 (Tozo regeling), een hogere instroom in de algemene bijstand. Diverse maatregelen worden inmiddels uitgerold en er zijn inmiddels voorschotten vanuit het Rijk verstrekt aan uw gemeente. Ook kan de Covid-19 virus, zeker als de maatregelen langer duren, een effect hebben op de liquiditeitspositie van de gemeente vanwege het verlenen van uitstel van betaling op de gemeentelijke belastingen en andere instellingen die mede (deels) afhankelijk zijn van de gemeente en mogelijk verzoeken om voorschotten. Ook moet worden afgewacht wat de effecten van de corona-crisis zijn op de wat langere termijn (wij denken dan bijvoorbeeld aan de grondexploitaties).

Naar aanleiding van het bericht van de commissie BBV op 20 maart 2020 is aan de Commissie gevraagd wat als toelichting opgenomen zou moeten worden in de jaarrekening 2019. Gezien de vele onzekerheden is het naar verwachting niet mogelijk om de (financiële) effecten op relatief korte termijn te duiden. De commissie BBV heeft ook niet de intentie met uitgebreide voorschriften te komen. De Commissie heeft wel een voorbeeld gegeven om een passage gebeurtenissen in de balans op te nemen.

In de jaarrekening 2019 van de gemeente is in lijn met het advies van de Commissie BBV een passage opgenomen in het programmaverslag en de paragraaf gebeurtenissen na balansdatum.

1.3 Oordeel bij de jaarrekening 2019 goedkeurend

Wmo en Jeugdhulp

Op het moment van afsluiting van onze controle zien wij voor de Wmo en Jeugdhulp op peildatum 7 mei 2020 een overwegend positief beeld als wij kijken naar de resultaten van de interne controles op de bestedingen, alsmede de aangeleverde productieverantwoordingen en strekking van controleverklaringen over 2019. De ontvangen controleverklaringen over de zorgleveringen 2019 inzake de Wmo en Jeugdhulp zijn goedkeurend van aard - voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid (een controleverklaring geldt alleen voor zorginstellingen die over 2019 meer dan € 125.000,- aan zorg hebben verstrekt. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft dit jaar bij de verantwoordingen Persoonsgebonden budgetten Jeugdwet en Wmo nog steeds geen goedkeurende controleverklaringen ontvangen. Omdat uw gemeente nog niet van alle instellingen productieverantwoordingen en/of controleverklaringen heeft ontvangen, hebben wij de (resterende) fouten resp. onzekerheid voor de rechtmatigheid meegenomen.

Overige fouten en onzekerheden

Er zijn vanuit de verbijzonderde interne controles (VIC) 2019 nog in beperkte mate fouten en onzekerheden geconstateerd. Behoudens de geconstateerde fout bij het proces aanbestedingen van € 137.000,- (zie paragraaf 3.5) zijn de overige fouten en onzekerheden niet materieel.

1.4 Controleaanpak

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen, namelijk de planning en risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole. Het controleplan komt aan bod in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de uitvoering van de verbijzonderde interne controle en geven wij een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit de interim-controle. In hoofdstuk 4 gaan wij specifiek in op het sociaal domein. De bevindingen van de eindejaarscontrole zijn opgenomen in hoofdstuk 5 en 6.

Daarna zullen de bevindingen in het kader van de SiSa (Single information Single audit) aan de orde worden gesteld. Na de overige bevindingen en actualiteiten sluiten wij het rapport af met de conclusies.

1.5 Samenvatting bevindingen

In deze paragraaf geven wij onze bestuurlijk belangrijkste conclusies naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controle van de jaarrekening 2019 weer. In onderstaande tabel hebben wij de in deze rapportage opgenomen aanbevelingen, bevindingen als volgt samengevat:

Par.	Onderwerp	Oordeel	Aanbeveling / toelichting
9.2	Getrouwheid	Goedkeurend	Zie ook controleverklaring.
9.2	Rechtmatigheid	Goedkeurend	Zie ook controleverklaring.
7.	SiSa-verantwoording	Geen overschrijding	Geen bijzonderheden.
5.	Naleving BBV	Jaarrekening is BBV proof	Geen bijzonderheden. Aandacht voor BBV Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (ihkv Centrumplan).
3.1, 3.2, 3.3	Verbijzonderde interne controles (VIC) en IC	Toereikend, met aandacht IC	Uitvoering VIC conform intern controleplan 2019. De interne controles (IC) zijn nog niet geheel geborgd in de organisatie; hieraan wordt gewerkt (dit loopt door in 2020).
3.3, 3.4	Opvolging aanbevelingen Managementletter en VIC	Gedeeltelijk, pragmatisch aanpak	Belangrijkste adviezen en aanbevelingen zijn opgepakt. De follow-up wordt bewaakt op voortgang. Stand van zaken is aan college en raad (tussentijds) gemeld.
3.5	(EU) Aanbestedingsbeleid incl. inhuur	Er zijn verbeterpunten	Naleving aanbestedingsregels en betrokkenheid inkoopadviseurs is verbeterd, maar blijft nog steeds een punt van aandacht.
5.2	Begrotingsrechtmatigheid	Er zijn geen overschrijdingen op programma's	Geen (verwijtbare) programmaoverschrijding van de lasten, geen begrotingsonrechtmatigheid.
4.	Sociaal domein (Wmo en Jeugdhulp)	Continue aandacht	Interne beheersing verbeterd. Processen structureel borgen. Beleid om rechtmatigheid van (kleine) zorgleveranties vast te stellen nog niet afgerond. Gemeente blijft afhankelijk van zorgleveranciers en SVB. Advies om beheersmaatregelen zoals beschreven in de SDO-Notitie 'Controle interne beheersing Jeugd en Wmo voor gemeenten en accountants' d.d. 21 januari 2019 zoveel mogelijk in de BUCH-organisatie te implementeren.
5.3	Verbonden partijen	Continue aandacht	Dit mede vanwege verwevenheid en grote financiële risico's.
5.3	Afstemming met de GR Cosenus (overdracht belastingen)	Aandachtspunt (2020)	Gemeente afhankelijk van juiste en volledige verwerking en aanlevering gegevens.
8.1, 8.2	ICT / ENSIA	Toereikend	Concept collegeverklaring en zelfevaluaties ENSIA 2019 beschikbaar. Er zijn op onderdelen aanbevelingen ter verbetering.

2 CONTROLEPLAN, RISICOANALYSE, TOLERANTIES, OPSTELDOSSIER

2.1 Controleplan en -protocol

Onze controle is onderverdeeld in twee perioden, de interim-controle en de eindejaarscontrole. Tijdens de interim-controle richten wij ons op de opzet, het bestaan en de werking van de financiële processen alsmede op de kwaliteit van de uitvoering van interne controlemaatregelen en programma's, dit zowel ten aanzien van getrouwheids- als rechtmatigheidsaspecten. Tijdens de eindejaarscontrole richten wij onze controle met name op de jaarrekeningposten en de SiSa bijlage en voeren wij aansluitcontroles, cijferbeoordelingen, verbandscontroles en daar waar noodzakelijk aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit.

De reikwijdte van de opdracht tot controle van de jaarrekening 2019 is vastgelegd in het 'Controleprotocol Bergen Jaarrekening 2019 en Normenkader 2019' en vastgesteld in uw raadsvergadering van 5 maart 2020. Het geheel van het controleprotocol voor de controle jaarrekening 2019 (inclusief het normenkader 2019) is het uitgangspunt geweest voor de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening en het jaarverslag 2019.

2.2 Risicoanalyse

Bij aanvang van de controle hebben wij een risico-inventarisatie uitgevoerd, waarbij de belangrijkste risico's waarmee de gemeente te maken heeft, zijn geïdentificeerd. Deze risicoanalyse is een belangrijk onderdeel van de accountantscontrole en maakt derhalve deel uit van ons pre-audit gesprek. De risicoanalyse richt zich op zowel de externe risico's als de risico's in de bedrijfsvoering. Bij de inventarisatie is onze insteek primair gericht op de risico's in de processen die leiden tot mutaties in de balans en de programmarekening.

Wij hebben op basis van de begroting 2019, de concept cijfers 2019 en de jaarrekening voorgaand jaar de volgende risico-aandachtspunten benoemd (en in onze controle betrokken):

- interne beheersing in het algemeen en specifiek de geldstromen in het sociaal domein (Jeugdhulp, Wmo, Participatiewet) inclusief afwikkeling verplichtingen 2018;
- proces aanbestedingen;
- debiteuren (m.n. belastingen, sociale zaken);
- voortgang grondexploitatie 'Mooi Bergen';
- verantwoording van de Wet normering topinkomens in de jaarrekening;
- de opzet, uitvoering en resultaten verbijzonderde interne controles en interne controle;
- SiSa-verantwoordingsinformatie.

2.3 Controletoleranties

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

U heeft ons opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde goedkeuringstoleranties voor 2019:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelont-houding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (in % lasten incl. reserves)	≤ 1%	> 1% < 3%	–	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (in % lasten incl. reserves)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	–

Noot bij tabel: de genoemde percentages gelden voor de getrouwheid alsmede voor de rechtmatigheid (niet cumulatief).

Op basis van de jaarrekening 2019 van uw gemeente betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 790.000,- en een totaal van onzekerheden van € 2,4 miljoen de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

In het controleprotocol heeft u een rapporteringsgrens van € 75.000,- vastgesteld dan wel 5% van de totale lasten per programmaonderdeel.

2.4 Kwaliteit opsteldossier verbeterd

De planning in het kader van de jaarrekeningcontrole is met de verantwoordelijke functionarissen van de Werkorganisatie BUCH (Bedrijfsvoering) en de gemeentecontroller nader afgestemd. Terugkijkend concluderen wij dat de jaarrekeningcontrole 2019 conform de planning is uitgevoerd, ondanks het effect op de controleaanpak vanwege de corona crisis.

De kwaliteit van het opsteldossier 2019, inclusief het sociaal domein, is als we het vergelijken met voorgaande jaren aanzienlijk verbeterd. Hierdoor zijn wij in staat geweest om de controle tijdig af te ronden.

3 UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLES EN INTERIMCONTROLE

3.1 Opzet en uitvoering verbijzonderde interne controle

De basis voor de verbijzonderde interne controle is het Controle Plan 2019 De BUCH van de Werkorganisatie BUCH. Het door het directieteam van de Werkorganisatie BUCH vastgestelde intern controleplan geeft inzicht in de activiteiten en voorwaarden (op hoofdlijnen) die nodig zijn ter uitvoering van deze interne audits. Om deze taak adequaat uit te voeren is er een planning gemaakt en zijn voorwaarden gesteld. De uitvoering van de verbijzonderde interne controles (ten behoeve van de 4 gemeenten) vindt bij de Werkorganisatie BUCH plaats aan de hand van het hiervoor genoemde controleplan. Het controleplan is qua opzet in lijn met het voorgaande boekjaar.

Er is in de opzet ten aanzien van de interne controle gekozen voor een scheiding tussen de coördinatie (planning, bewaking, rapportage) van de VIC op centraal niveau; de IC is decentraal geregeld en is de verantwoordelijkheid van de domeinen. Op zich een herkenbare aanpak bij gemeenten, maar het vergt duidelijke afspraken over een eenduidige werkwijze en uitvoering (en de nakoming ervan). Wij merken tenslotte op dat de IC (interne controle binnen de domeinen zelf) op basis van IC-plannen nog een nadere uitwerking moet gaan krijgen; hieraan wordt gewerkt zo begrijpen wij.

De opzet van het controleplan is ten opzichte van het voorgaande jaar op onderdelen gewijzigd; de interne controles worden vanaf 2019 in trimesters uitgevoerd. En net als voorgaand jaar heeft het sociaal domein een eigen 'intern controleplan'. Dit controleplan specifiek voor het sociaal domein maar moet nog worden geactualiseerd. Het nieuwe intern controleplan sociaal domein zal meer risico-gericht worden opgesteld.

3.2 Ontwikkelingen VIC en rechtmatigheid

Belang van de VIC wordt groter

De VIC wordt bij de Werkorganisatie BUCH op een voldoende gedegen wijze uitgevoerd en vastgelegd. Wij zijn van mening dat het intern controleplan en een consequente uitvoering daarvan een managementtool is om feitelijk vast te stellen in hoeverre processen ingericht zijn en de organisatie volgens deze inrichting werkt. Naar verwachting zal de VIC als tool een belangrijke rol gaan spelen bij de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording die moet worden afgegeven door uw college vanaf 2021.

Wij hebben het college geadviseerd een beleid te vormen hoe om te gaan met het rechtmatigheidsbeheer als het college hiervoor straks zelf een verantwoording moet afgeven. Er is in de BUCH-organisatie een concept plan van aanpak opgesteld.

Rapportage VIC-bevindingen

De rapportage-structuur rondom de VIC is qua opzet in lijn met het voorgaande boekjaar. Zoals hiervoor verwoord is de timing van de interne controles, zowel in planning als uitvoering, verder verbeterd. Per proces is door de internal auditor een gestandaardiseerd verslag met bevindingen (in de vorm van een memorandum) opgesteld over de aanpak en de interne controle bevindingen. Afsluitend is er een overall evaluatie opgesteld van de fouten en onzekerheden 2019.

3.3 Bevindingen van de VIC

Uit de VIC-werkzaamheden over het boekjaar 2019 zijn bevindingen naar voren gekomen. Uit de review van de VIC-werkzaamheden blijkt dat de omvang van bevindingen minder zijn, dan wel minder 'sterk/fout' zijn, of zijn opgelost. Er is gedurende het afgelopen boekjaar op goede wijze actie ondernomen om de belangrijkste adviezen op te volgen. Om een beeld (niet limitatief) te geven verwoorden wij per kernproces de bevindingen:

Algemene bevindingen uit de VIC

- Het testen van de opzet en bestaan van diverse financiële (kern)processen is nog niet goed mogelijk. Processen zijn (deels) nog niet zijn beschreven of nog niet actueel; de opzet en het bestaan is niet vastgelegd resp. gedocumenteerd. Wij hebben in afstemming met de internal auditor alsnog bij de interim-controle op basis van een uitvraag bij de verschillende domeinen procesdocumenten opgevraagd en beoordeeld of (mede) kan worden gesteund op de opzet en bestaan van het desbetreffende proces. Overigens wordt aan de procesbeschrijvingen gewerkt, verschillende procesbeschrijvingen zijn al gereed;
- aandacht voor het (verder) ontwikkelen van een contracten- en verplichtingenadministratie BUCH-breed in 2020;
- wij hebben de aandacht gevraagd voor de budgethoudersregeling en in het bijzonder het accorderen van de 'prestatie-akkoord' door een medewerker die dit als materie-deskundige in redelijkheid kan beoordelen. Het is aan de Werkorganisatie BUCH om hierin qua interne beheersing een passende (praktische) afweging te maken. De nieuwe budgethoudersregeling treedt vanaf 1 mei 2020 in werking;
- alle aansluitingen tussen sub-administraties zijn conform de gemaakte afspraken opgesteld en tijdig ter beoordeling aangeleverd. Vanzelfsprekend is de intentie om deze aansluitingen in 2020 periodiek (per maand of per kwartaal) op te stellen, juist ter voorkoming dat een en ander achteraf bij de jaarrekening leidt tot uitzoekwerkzaamheden;
- vanuit de VIC zijn alle relevante interne controle bevindingen in een voortgangsoverzicht bij elkaar gezet. In deze lijst staan adviezen en aanbevelingen ingekleurd om hieraan een prioriteit te geven. De stand van zaken is na afronding van het laatste deel van de VIC 2019 geactualiseerd per maart 2020. Bij de interim-controle 2020 beoordelen wij wederom de follow-up.

Inkopen en aanbestedingen:

- er is zichtbaar effort gestoken in de kwaliteit van het aanbestedingsproces: meer bewustwording bij budgethouders, instructies zijn opgesteld en er wordt meer en eerder een beroep gedaan op de inkoopadviseurs;
- 1 aanbesteding hebben wij als onrechtmatig gekwalificeerd (zie par. 3.5);
- het eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente wordt nog niet altijd nageleefd (ca. 15% van de deelwaarnemingen – BUCH-breed - is als fout aangemerkt). De constatering heeft geen invloed op het oordeel rechtmatigheid aangezien het inkoop- en aanbestedingsbeleid niet is opgenomen in het normenkader.

Crediteuren en betalingen:

- meer aandacht voor de juiste verwerking van BTW in de administratie (fiscaal risico).

Wabo leges:

- aandacht voor interne controle op de hoogte van de bouwsommen bij meer complexere leges-aanvragen (risico dat te weinig leges wordt opgelegd).

Sociaal domein:

- zorg voor vastlegging van controle op geleverde zorg en de (zichtbare) vaststelling van de identiteit van cliënten (zie verder hfd. 4 van dit rapport);
- cliëntdossiers Wmo, Jeugdhulp of Participatiewet zijn in voorkomende gevallen nog niet volledig (combinatie hard-copy dossiers en digitale dossiers geven gezamenlijk wel een voldoende beeld van cliënten). Er wordt tevens aandacht gevraagd voor het naleven van formele termijnen;
- loonkostensubsidiecontrole is ter plaatse bij de WNK uitgevoerd (d.w.z. vaststellen juistheid deelnemers die via WNK te werk zijn gesteld). Advies om deze cliënten ook in de Suites vast te leggen t.b.v. individuele trajecten;
- factuurregister individuele trajecten re-integratie via de Suites verdient aandacht (niet alle cliënten zijn in de Suites bekend).

Huren en Pachten:

- aansluitingen sub-administratie huren en pachten zijn tijdig aangeleverd;
- sommige contracten zijn niet meer terug te vinden in de organisatie;
- geconstateerd is dat diverse contracten zijn afgelopen (en derhalve stilzwijgend zijn verlengd).

Op basis van de evaluatie van de bevindingen zijn de resterende fouten en onzekerheden voor de rechtmatigheid bij de gemeente Bergen niet materieel (minder dan € 1.000),-.

3.4 Conclusies interim-controle en opvolging bevindingen

Conform onze opdracht hebben wij de relevante controlebevindingen in onze managementletter 2019 aan uw college gerapporteerd. Wij hebben ten tijde van de jaarrekeningcontrole medio april tevens een actueel vastlegging ontvangen inzake de stand van zaken met betrekking tot de opvolging van de bevindingen uit onze eerdere rapportages inclusief de belangrijkste bevindingen uit de VIC.

De belangrijkste bevindingen en aanbevelingen uit de interim-controle zijn, samen met de voortgang / opvolging ervan, in de onderstaande tabel kort weergegeven. Dit voor zover de opmerkingen niet in dit rapport zijn toegelicht.

nr.	Aanbeveling uit managementletter(s)	opvolging aanbeveling (status mei 2020)
1.	Beschrijving administratieve organisatie van de financiële kernprocessen.	Project procesmanagement vastgesteld door de directie van de Werkorganisatie BUCH en ligt op schema. Loopt nog door in 2020.
2.	Factuurnummers van leveranciers niet altijd consequent ingevoerd in het financieel systeem. De organisatie loopt risico van dubbele verwerking en betaling. Adresgegevens zijn in voorkomende gevallen niet geheel correct ingevoerd in het financieel systeem.	Uit een voortgezette controle blijkt niet dat er inkoopfacturen dubbel zijn verwerkt en uitbetaald. Advies om juiste invoer adresgegevens in systeem te versterken.

3.	Nog geen zekerheid vaststelling van de volledigheid op de verwerking van huur- en pachtcontracten.	Geen sluitende controle in relatie tot het contractenbeheer (VBS). Het risico (onzekerheid) dat er opbrengsten worden gemist / dan wel VBS volledig is. Wij schatten dit risico overigens als beperkt in (PM).
4.	Vanaf de fusie is vanwege prioriteitstelling geen beheer geweest op de debiteurenvorderingen Participatiewet en de Belastingen. Advies om debiteurenbewaking aan te scherpen en een inschatting te maken van de reële inbaarheid.	Er is in 2019/2020 veel effort gestoken in het debiteurenbeheer. Zie ook paragraaf 4.7 en 5.3 van dit rapport.
5.	Opstellen van een fraudeanalyse document, vast te stellen door de directie (college).	Er is medio maart 2020 een frauderisico analyse opgesteld door de directie van de Werkorganisatie BUCH.
6.	Bewaking investeringskredieten en beoordeling overschrijdingen.	Opschoning heeft plaatsgevonden; er zijn geen materiële kredietoverschrijdingen vastgesteld.
7.	Actualiseer het controleprotocol voor de controle voor de jaarrekening 2019.	Raad heeft het controleprotocol 2019 inclusief normenkader op 5 maart 2020 vastgesteld.

3.5 Inkoop en aanbestedingen

Vanuit de VIC-functie is voor het bepalen van de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsregels een (gegevensgerichte) crediteuren-analyse uitgevoerd. Daarna zijn analyses gemaakt: welke posten komen in aanmerking voor een Europese aanbesteding en daar is vervolgens een interne controle op uitgevoerd. De aanpak van de interne controle is integraal, immers over de laatste 3 jaren vanaf de fusie (2017-2019) zijn alle leveranciers die met meer dan € 50.000,- aan diensten en of leveringen op jaarbasis leveren, betrokken.

Bevindingen inzake EU-aanbestedingen

Uit het VIC-onderzoek, dat wij met uw internal auditor hebben besproken, hebben wij voor 1 aanbesteding vastgesteld dat niet is voldaan aan de Europese aanbestedingsregels. De omvang van de fout voor 2019 hebben wij vastgesteld op € 137.000,- (50% van de totale waarde). Het resterende deel van deze aanbesteding valt in het volgende boekjaar en zullen wij alsdan meenemen.

Overige aanbevelingen aanbestedingen

Afsluitend hebben wij rondom de aanbestedingen nog de volgende aanbevelingen:

- Maak bij externe inhuur bij voorkeur gebruik van een dynamisch aankoopstelsel (DAS);
- overweeg om raamcontracten te sluiten met aannemers en andere dienstverleners die regelmatig allerlei opdrachten voor de BUCH-gemeenten uitvoeren (en de Europese drempel dreigen te overschrijden);
- stel een 'position paper' inclusief een adequate motivatie op als de gemeente van mening is dat langdurige verlenging noodzakelijk is. Dit kan alleen als sprake is van cruciale activiteiten (bijvoorbeeld IT of in het sociaal domein). Vervolgens dient de organisatie de opdrachtverlening nog wel te melden op Tendered.

Wetgeving inkoop en aanbesteden sociaal domein: ontwikkelingen

De Minister van VWS heeft op 17 maart 2019 een brief gestuurd aan de Tweede Kamer waarin hij ingaat op de aanpassing van de Europese aanbestedingsrichtlijn inzake inkoop zorg in het sociaal domein.

Omdat blijkt dat er geen interesse bestaat voor deze grensoverschrijdende overheidsopdrachten voor de Jeugdhulp en Wmo en de administratieve lasten niet opwegen tegen de voordelen aan Europees aanbesteden wordt dit aangekaart in de Europese Unie. Op 15 november 2019 heeft de minister een voortgangsbrief gestuurd aan de Tweede Kamer over hetzelfde onderwerp. Gezien de huidige omstandigheden zal een snelle aanpassing van de Europese aanbestedingswet t.b.v. diensten voor de Wmo en Jeugdhulp langer op zich laten wachten. Tot die tijd geldt derhalve onverkort het huidige aanbestedingsregime.

4. SOCIAAL DOMEIN

In dit hoofdstuk gaan wij in op de verantwoording van de bestedingen Wmo en Jeugdhulp, inclusief de Persoonsgebonden budgetten over 2019 (Pgb's). Ook gaan we in op de stand van zaken rondom de tussenrekeningen en debiteuren sociale zaken.

4.1 Jaarwerk 2019

Net als voorgaande boekjaren zijn voor de Wmo en Jeugdhulp 2019 vaststellingsovereenkomsten opgesteld met zorginstellingen. Hiermee wenst de gemeente meer zekerheid te verkrijgen over de waarde van de zorgleveringen en is de bedoeling dat wordt voorkomen dat achteraf nog declaraties worden ingestuurd. Deze administratieve werkzaamheden kosten de medewerkers van het sociaal domein veel tijd waardoor andere beheersmaatregelen wellicht minder aandacht krijgen. Wel is het respons dit jaar verbeterd waardoor een groot gedeelte van de bestedingen redelijk vast staan. Op moment dat de instellingen tijd en juist declareren via het berichtenverkeer lijkt de meerwaarde van de vaststellingsovereenkomsten beperkt, en kan er overwogen worden of deze werkzaamheden nog nodig zijn¹. Voor de beoordeling in het kader van de jaarrekening 2019 zijn de verstuurde (getekende) vaststellingsovereenkomsten, de boekingen in 2019/2020 in de Suites en de ontvangen en gewaarmerkte productieverantwoordingen al dan niet voorzien van controleverklaringen van de zorgleveranciers het basis-uitgangspunt geweest voor de vaststelling van de jaarlast 2019 Wmo en Jeugdhulp.

Als wij kijken naar het aangeleverde jaarwerk 2019 zien wij de volgende stand van zaken resp. ontwikkelingen:

- indien een productieverantwoording lager is dan reeds gedeclareerd via het berichtenverkeer is de waarde van de ingediende declaraties als basis genomen voor de verantwoording (voorzichtigheid). En als er geen productieverantwoording over 2019 is ontvangen, dan is de waarde van de ingediende declaraties de basis voor het jaarwerk;
- de aanlevering van de jaarcijfers 2019 inzake Wmo en Jeugdhulp (25 maart 2020) is op 7 mei 2020 opnieuw beoordeeld. De verschillen blijken beperkt voor de gemeente Bergen. Echter, ook na de peildatum van 7 mei gaat de facturatie in de Suites gewoon door en komen er mogelijk nog declaraties binnen over voorgaande periode(n). Daarnaast kunnen ontvangen productieverantwoordingen over 2019 afwijken van de gefactureerde omzet. De hiermee samenhangende risico's en afwijkingen zullen in de administratie en jaarrekening 2020 worden verantwoord;
- ten aanzien van de tussenrekeningen m.b.t. de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet zien wij in de financiële administratie van de gemeente dat de omvang thans tot normale proporties is teruggebracht en dat kosten in de lopende exploitatie zijn geboekt.

4.2 Afwikkeling overige kosten Jeugdzorg 2018

Over het boekjaar 2018 zien wij dat de BUCH gemeenten nog met een zorginstelling financieel moet afwikkelen. Voor de gemeente Bergen betreft dit per saldo een nog te ontvangen bedrag van afgerond € 120.000,-. Over 2019 is door middel van de vaststellingsovereenkomst overeengekomen dat deze instelling het teveel ontvangen bedrag zal gaan terugbetalen.

Dan blijft het wel de vraag of deze instelling ook kan (terug)betalen. Het moge duidelijk zijn dat ook de corona-crisis invordering lastig(er) maakt.

¹ Ondanks vaststellingsovereenkomsten komt het voor dat declaraties over voorgaande jaren worden ingediend bij de gemeente.

Uw gemeente gaat er vooralsnog vanuit dat de nog openstaande resterende vorderingen 2018 (en 2019) op deze zorginstelling in 2020 kan worden geïnd dan wel verrekend. Om deze reden is hier voor geen voorziening gevormd.

4.3 Beoordeling status productieverklaringen 2019

De cliëntgebonden kosten Jeugdhulp bedragen over 2019 afgerond € 3,7 miljoen; voor de Wmo is dat een bedrag van € 1,8 miljoen. Deze bestedingen zijn grotendeels onderbouwd met een productieverklaring en/of controleverklaring. Concluderend stellen wij vast dat de verantwoorde Jeugdhulp en Wmo over 2019 grotendeels wordt afgedekt met goedkeurende controleverklaringen inzake een getrouwe en rechtmatige besteding van de geleverde zorg. Van enkele grotere instellingen en verschillende kleinere instellingen (onder de grens van € 125.000,-) ontbreken bij het afsluiten van de controle nog de productieverklaringen en/of controleverklaringen.

Wij hebben voor de rechtmatigheid op basis van de aangeleverde documenten en bescheiden per 7 mei 2020 een bedrag van maximaal € 672.000,- als onzeker aangemerkt.

4.4 Controle op de levering van zorg

In vervolg op de vorige paragraaf nog enkele kanttekeningen bij de vaststelling van levering van de zorg. In enkele situaties, wij hebben het al eerder gemeld, is het voor de gemeente lastig om zekerheid te krijgen over de feitelijke levering van zorg. Voor de 'kleinere zorgleveranciers' geldt een verlicht regime bij de jaarverantwoording. Zo hoeven ze onder meer geen accountantsoordeel te overleggen over de rechtmatige besteding van gelden. Bij de beoordeling van processen is geconstateerd dat de gemeente feitelijk een aantal acties heeft uitgevoerd (onder meer periodieke afstemming met de cliënt, telefoonronde) waaruit kan worden afgeleid dat er zorg aan de cliënt is geleverd. Kortom, rondom de 'levering van zorg' vinden al wel acties plaats, maar nog niet vanuit een (beleids)visie.

Wij hebben uw gemeente geadviseerd om op basis van het document 'Handreikingsnotitie controle sociaal domein voor gemeenten en accountants werkprogramma Jeugd en Wmo' d.d. 11 januari 2019 genoemde adviespunten over te nemen. Ook kan implementatie op termijn betekenen dat productieverantwoordingen en controleverklaringen van de zorginstellingen niet noodzakelijk zijn om de jaarrekeningcontrole eerder af te ronden.

4.5 Persoonsgebonden budgetten (de SVB)

Een deel van de Wmo- en Jeugdzorg wordt verstrekt in de vorm van persoonsgebonden budgetten (Pgb's). Deze Pgb's worden door de gemeente toegekend, maar het administratieve beheer wordt door de SVB verzorgd. De toekenning van Pgb's door de gemeente wordt, bij de algemene beoordeling van de toekenningen Jeugdzorg en Wmo, door de interne controle beoordeeld en de conclusie daarvan is, zoals hiervoor al is weergegeven dat deze toekenningen rechtmatig zijn en juist verantwoord en doorgegeven zijn aan de SVB.

Voor de feitelijke levering van de zorg en de verantwoording van de feitelijke kosten is de gemeente afhankelijk van de SVB. En de SVB had wederom in 2019 nog problemen met het afronden van haar administratie en het afleggen van verantwoording daarover; ze heeft van haar accountant zowel voor de Jeugdhulp als de Wmo een controleverklaring met beperking ontvangen voor de getrouwheid. Voor de rechtmatigheid is het oordeel afkeurend. Wij wegen het oordeel mee bij onze foutenafweging.

De omvang van de rechtmatigheidsfout voor de Wmo en Jeugdhulp gezamenlijk hebben wij bepaald op een totaal bedrag van € 33.400,- aan de hand van de ontvangen projectbrieven 2019 ontvangen van de SVB.

4.6 Debiteuren Participatiewet

Vanaf het voorjaar 2019 is bij Domein Samenleven fors ingezet op verbetering van het debiteurenproces, alsmede op de invordering van (oude) openstaande debiteuren sociale zaken. De debiteurensaldi zijn ondanks de inspanningen in omvang opgelopen, juist omdat er meer vorderingen zijn opgelegd bij cliënten dan in voorgaande jaren. Inmiddels is de procesbeschrijving geactualiseerd en is de aanmaningsprocedure herzien.

Voorts zijn de debiteuren 2019 inhoudelijk beoordeeld, alsmede zijn de openstaande debiteuren over 2018 in kaart gebracht. Aan de oudere debiteurendossiers uit 2015, 2016 en 2017 wordt gewerkt, dit proces is nog gaande. Voor de gemeente Bergen betekent de inzet dat in 2019 aanzienlijk meer ontvangsten zijn geboekt (€ 187.000,- i.p.v. € 93.000,- voorgaand jaar). Aan de andere kant heeft de invorderingsactie ook geleid tot afboekingen, omdat invordering niet meer mogelijk was. Op basis van een analyse van het debiteurenbestand is de post voorziening dubieuze debiteuren in de jaarrekening 2019 geactualiseerd.

Samenvattend zien wij dat de actie inzake het beoordelen van de openstaande debiteuren een positief effect heeft gehad op de stand van de oude debiteuren, maar ook dat de aanscherping van het beleid heeft geleid dat bedragen sneller worden geïnd. Op dit moment speelt nog wel de corona crisis; in hoeverre dit de invordering in 2020 zal beïnvloeden is nog niet bekend.

5. ADMINISTRATIE EN FINANCIEEL RESULTAAT 2019

5.1 Jaarrekeningproces

Medio april 2020 hebben wij de concept jaarrekening 2019 van de gemeente Bergen ontvangen. Wij hebben tevens de volledige medewerking – op afstand - ontvangen van uw medewerkers bij het uitvoeren van de controle. Ondanks de perikelen rondom de corona-virus is de impact daarvan op het jaarrekeningproces qua planning en uitvoering beperkt.

5.2 Begrotingsrechtmatigheid

Voor de rechtmatigheidscontrole gaan wij onder meer na of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde programmabegroting. Daarbij gebruiken wij zowel de budgetspelregels die u met het college heeft afgesproken, als ook de rechtmatigheidscriteria die de commissie BBV in de meest recente Kadernota 2018 heeft vastgelegd.

Uit het jaarverslag 2019 blijkt dat er 1 programma een overschrijding heeft plaatsgevonden op de lasten ten opzichte van de begrote lasten 2019 (na begrotingswijziging). Wij zijn ten aanzien van de beoordeling van de overschrijdingen op programma's (-onderdelen) uitgaan van de door u gestelde rapporteringsgrens van € 75.000,-.

Omschrijving programma	overschrijding saldo baten en lasten
1a Sociale en vitale gemeente	€ 294.000,-

De overschrijding op dit programmaonderdeel wordt veroorzaakt door aanvullende stortingen in de voorziening wethouderspensionen en de voorziening wachtgeld wethouders. Deze posten worden eindejaars op basis van de dan bekende gegevens (extern) berekend. Wij zijn van mening dat genoemde overschrijdingen alsmede alle over- en onderschrijdingen voldoende herkenbaar in de programma's en overige toelichtingen van de jaarrekening 2019 zijn verantwoord en passend zijn binnen het bestaande beleid.

Door het vaststellen van de programmarekening 2019 door de raad waarin alle overige over- en onderschrijdingen binnen de programma's zijn opgenomen, worden de betreffende posten alsnog geautoriseerd en zijn hiermee rechtmatig. Wij zijn bij onze oordeelsvorming rechtmatigheid hiervan uitgegaan.

5.3 Administratievoering

Vast onderdeel van de accountantscontrole is de beoordeling van de kwaliteit van de financiële administratie alsmede de overige administratieve vastleggingen. Wij hebben bij de jaarrekeningcontrole 2019 de stand van zaken ten aanzien van tussenrekeningen en overlopende activa en passiva (transitoria), alsmede de mutaties in kredieten, reserves, voorzieningen en memoriaalboekingen beoordeeld. Wij merken op dat de aanlevering van het jaarwerkdossier is verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar.

Wij hebben geconstateerd dat er geen achterstanden zijn in de financiële administratie. Balansposten, inclusief memoriaalboekingen, zijn in het algemeen onderbouwd met onderliggende specificaties. Onze vragen zijn snel beantwoord wat een positief effect heeft op de doorlooptijd van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben nog enkele overige opmerkingen.

BTW inzameling verpakkingsmateriaal

Gemeenten hebben de BTW op kosten voor de gescheiden inzameling, sortering en/of verwerking van verpakkingsafval tot op heden gecompenseerd via het BTW-compensatiefonds. Vanaf 2015 moeten gemeenten nu alsnog BTW afdragen over de ontvangen bijdragen van het Afvalfonds Verpakkingen. BTW op deze kosten komt alsnog voor aftrek via de reguliere BTW-aangifte in aanmerking; BTW die ten onrechte is gecompenseerd via het BTW-compensatiefonds moet worden gecorrigeerd. De Belastingdienst zal vanwege de bijzondere omstandigheden geen verzuimboete opleggen voor in het verleden te weinig afgedragen BTW. Wel zal de Belastingdienst belastingrente in rekening brengen over de correcties op het BTW-compensatiefonds en de suppletieaangiften omzetbelasting. De correcties zullen dan in 2020 moeten worden verwerkt.

Precario 2018 en 2019

De gemeente Bergen heeft over de boekjaren 2018 en 2019 per 31 december 2019 nog geen aanslagen precariobelasting opgelegd. De gemeente heeft de totale opbrengst voor 2018 en 2019 van bijna € 4,4 miljoen als bate verantwoord in de jaarrekening 2019. Wij hebben bij de afronding van de controle vernomen dat de gemeenschappelijke regeling Cocensus de aanslagen 2018 en 2019 in 2020 heeft opgelegd en dat de exploitant de aanslagen inmiddels volledig heeft betaald.

Vennootschapsbelasting

Wij hebben geconstateerd dat over het boekjaar 2018 een (nihil) aangifte Vpb-aangifte is ingediend bij de Belastingdienst. Ons is medegedeeld dat de aangifte voor 2019 voor 1 juni a.s. zal worden gedaan. Zoals bekend ontvangt de gemeente Bergen parkeergelden. Voor deze inkomsten geldt een vrijstelling waardoor over deze inkomsten geen vennootschapsbelasting is verschuldigd. De verwachting is dat de gemeente ook voor 2019 onder de vrijstelling zal vallen.

Lokale heffingen 2019

In het kader van de eindejaarscontrole hebben wij kennis genomen van de gewaarmerkte verantwoording van gemeenschappelijke regeling Cocensus inzake de gemeentelijke belastingen van de gemeente Bergen over 2019. De accountant van Cocensus heeft op 14 februari 2020 een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De controleverklaring bij de verantwoording 2019 dekt de belastingopbrengst, inclusief de positie van de belastingdebiteuren af. Conform onze toegezonden auditinstructies heeft de accountant alle gevraagde informatie tijdig verstrekt.

Verbonden partijen

De gemeente Bergen geeft, conform de BBV-regels, specifiek informatie over de partijen waarmee de gemeente nauw samenwerkt en ze bestuurlijk en financieel verbonden is. In de daarvoor bedoelde paragraaf Verbonden Partijen worden de verbonden partijen op een aantal aspecten uitgelicht; dat gebeurt naar ons idee op een voldoende kwalitatieve wijze.

De gemeente Bergen geeft aan haar beleid rondom verbonden partijen onder meer invulling door een tweetal door de raad vastgesteld notities waarmee, in regionaal verband opgesteld, spelregels en richtlijnen worden afgesproken om de relatie met de verbonden partijen transparant te maken, zowel voor de gemeente als de uitvoerder. En de regionale samenwerking borgt ook dat het beleid van de gemeenten meer op elkaar is afgestemd. In het voorjaar 2018 is daarvoor de notitie 'Verbeteren informatievoorziening door gemeenschappelijke regelingen aan raden' opgesteld en begin 2019 is de notitie 'Financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' vastgesteld.

Een van de financiële afspraken in regionaal verband behelst dat de gemeenschappelijke regelingen op heel beperkte wijze zelf voorzien in het weerstandsvermogen dat ze noodzakelijk achten voor hun bedrijfsvoering (alleen voor ontwikkelingen in loon- en prijspeil), het merendeel van het weerstandsvermogen wordt aangehouden door de deelnemende gemeenten. De verbonden partij zou daarvoor wel de informatie aanleveren.

Goede invulling geven aan deze afspraak, die volgens het besluit voor het eerst voor de huidige jaarrekening zou gelden, blijkt in de praktijk nog lastig. De algemene jaarrekening-gegevens over 2019 waren bij het opstellen van de jaarrekening nog niet beschikbaar, laat staan de gegevens nodig voor de interne analyse op de weerstandscapaciteit van de betreffende gemeenschappelijke regelingen. Wij hebben begrepen dat de 'regietafel NHN' onlangs een toetsingskader ontwikkeld heeft voor de beoordeling van de begroting 2021 en de jaarstukken 2019. Omdat gebruik van dit kader niet meer in te passen is in de huidige jaarrekening, adviseren wij u om deze met ingang van de jaarrekening 2020 toe te passen.

5.4 Opmerkingen jaarverslaggeving

De jaarstukken (jaarrekening en het jaarverslag) dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV geeft voor de opzet en de inrichting begroting en de jaarstukken van gemeenten de wettelijke kaders aan. Bij onze controle toetsen wij of de jaarrekening (het financiële verantwoordingsdocument) voldoet aan de formele aspecten van het BBV.

Conform de verslaggevingsvoorschriften zijn wij nagegaan of het jaarverslag tenminste de (minimale) wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van het jaarverslag geen tegenstrijdigheden bevat met de jaarrekening. Op basis van ons onderzoek hebben wij vastgesteld dat het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

5.5 Programmarekening van baten en lasten

Het positieve resultaat over 2019 bedraagt na het verwerken van de mutaties in de reserves € 964.000,- ten opzichte van een bijgestelde begroot negatief resultaat van € 80.000,-. Het saldo van baten en lasten na begrotingswijziging is € 2.641.000,- positief geraamd; het werkelijke saldo van de baten en lasten komt uit op een bedrag van € 3.866.000,- positief.

Dit resultaat laat zich als volgt nader verklaren:

(in € 1.000,-)	begroting na wijziging	Realisatie	Afwijking
Saldo van baten en lasten	2.641	3.866	-1.225
Saldo mutatie reserves	-2.721	-2.902	181
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-80	964	-1.044

In de programmarekening is een uitvoerige toelichting gegeven op de verschillen tussen de ramingen en de realisatie. Met het besluit waarmee u de programmarekening vaststelt, wordt het resultaat bestemd en wordt de gerealiseerde afwijking door uw raad geaccordeerd.

6. BALANS EN FINANCIËLE POSITIE

6.1 Ontwikkeling eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bedraagt ultimo 2019, inclusief het resultaat na bestemming, in totaal € 38,1 miljoen. Hiervan heeft € 1,3 miljoen betrekking op de bestemmingsreserves.

In de onderstaande tabel is de financiële positie gespecificeerd.

(in € 1.000)	begin 2019	eind 2019	toe/afname
Algemene reserve	31.361	35.878	4.517
Bestemmingsreserve	1.351	1.296	-55
Saldo rekening	<u>1.560</u>	<u>964</u>	<u>-596</u>
Totaal eigen vermogen	34.272	38.138	3.866

De bestemmingsreserves zijn in 2018 per saldo nagenoeg gelijk gebleven. De belangrijkste mutatie betreft de onttrekking van ruim € 156.000,- uit de bestemmingsreserve Toerisme en innovatiefonds. In 2019 is 1 nieuwe bestemmingsreserve gevormd: de bestemmingsreserve Energietransitie. We hebben vastgesteld dat de mutaties in de reserves rechtmatig zijn.

6.2 Grondexploitaties en paragraaf grondbeleid

In de gemeente Bergen heeft de grondexploitaties en woningbouw qua financiële omvang een relatief beperkte omvang. De boekwaarde bedraagt per 31 december 2019 € 222.000,-. Dit saldo is inclusief de getroffen verliesvoorziening van afgerond € 3,7 miljoen. Op dit moment is het plan Mooi Bergen in exploitatie.

6.2.1 Actualisatie grondexploitatie Mooi Bergen

Wij hebben kennis genomen van de geactualiseerde concept grondexploitatie 'Mooi Bergen' per 1 januari 2020. De gemeenteraad heeft de geactualiseerde grondexploitatie (herijking) ten tijde van onze controle nog niet vastgesteld. Gezien de beperkte financiële wijzigingen ten opzichte van het voorgaande jaar zijn wij bij onze beoordeling uitgegaan dat uw raad bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 ook instemt met de voorliggende geactualiseerde grondexploitatie.

De cijfers zoals opgenomen in de geactualiseerde grondexploitatie 'Mooi Bergen' zijn verwerkt in de voorliggende jaarrekening 2019, inclusief de aangepaste (hogere) verliesvoorziening.

Vanwege de vertraging in de realisatie van het project lopen kosten verder op (m.n. plankosten, juridische kosten). In de actualisatie zijn de prognoses als gevolg van (beperkte) wijzigingen in parameters zoals rente, opbrengsten- en kostenindexaties aangepast. De verwachte netto contante waarde is per 1 januari 2020 afgerond € 200.000,- negatiever geworden ten opzichte van voorgaand jaar.

In april 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake het vigerende bestemmingsplan (onderdeel Harmonielocatie). De uitspraak van de RvS en besluitvorming van de gemeenteraad zal van invloed zijn op de verwachte resultaten inzake de grondexploitatie (door aanpassing van het bestemmingsplan, stopzetten plan etc.). Het risico is door het college onderkend en is ook toegevoegd in de paragraaf Grondbeleid van de jaarrekening.

6.2.2 Handelsvoorraden

Onder de handelsvoorraden is ultimo december 2019 ruim € 1miljoen verantwoord. Dit bedrag betreft hoofdzakelijk het voormalig pand van de Rabobank in Schoorl en een stolpboerderij. Aangezien de intentie van de gemeente nog steeds is het pand door te verkopen is de kwalificatie als handelsvoorraad in lijn met het BBV.

6.2.3 Toepassing faciliterend grondbeleid

Ten aanzien van het plan Mooi Bergen is sprake van een (gedeeltelijke) uitvoering door derden. Feitelijk voert de gemeente hier voor delen van het bestemmingsplan geen actief grondbeleid, maar faciliteert zij op basis van een overeenkomst met een exploitant. De vraag die dan kan worden gesteld is of er in verband met de gewijzigde BBV voor gemengde projecten, zoals Mooi Bergen, moet worden bezien welk deel faciliterend is dan wel bouwgrondexploitatie. Het BBV geeft aan dat splitsing ('knip') kan leiden tot een herijking van de grondexploitatie en dat tevens een nieuw raadsbesluit nodig is. Deze knip is tot en met heden in verband met de ontwikkelingen (nog) niet gemaakt.

6.3 Voorzieningen

Blijkens de jaarrekening 2019 bedraagt de stand van de voorzieningen per einde 2019 € 7 miljoen (2018: € 6,4 miljoen). Uitgaven ten laste van voorzieningen worden, conform het BBV, rechtstreeks via de balans geboekt. De door de raad geaccordeerde dotaties aan deze voorzieningen lopen via de rekening van baten en lasten. In 2019 is er een nieuwe voorziening Baggerkosten gevormd van € 85.000,- ten behoeve van het uitbaggeren (onderhoud) van gemeentelijke wateren. Uw gemeente als onderbouwing een meerjaren onderhoudsplan vastgesteld.

Wethouderspensioenen en wachtgeld wethouders

De belangrijkste mutaties in de rubriek voorzieningen hebben betrekking op de dotaties aan de voorziening Wethouderspensioenen en de Voorziening Wachtgelden wethouder. De gemeente is voor deze uitgaven niet verzekerd en is derhalve eigen risicodragend. Op basis van de externe berekeningen is bepaald wat de totale verplichtingen zijn; hierop zijn tevens de dotaties in het boekjaar bepaald. Het saldo per 31 december 2019 is toereikend om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen.

Waardering claims

Wij hebben op basis van de beschikbare informatie beoordeeld voor welk concreet aanwezige claims (nog) een voorziening gevormd dient te worden in de jaarrekening. Ingevolge ons verzoek hebben wij van de huisadvocaat van de gemeente op 13 februari 2020 een brief. Aangegeven is dat er geen claims of andere zaken aanhangig zijn. Voor de bekende en lopend claims/juridische geschillen en hiermee samenhangende financiële risico's heeft de gemeente in voldoende mate rekening mee gehouden in de risicoberekeningen, zie hiervoor de paragraaf Weerstandsvermogen.

7. SINGLE INFORMATION EN SINGLE AUDIT (SISA)

7.1 Algemeen

De verantwoording van ontvangen specifieke uitkeringen is als bijlage opgenomen in de jaarrekening. Hiervoor is een specifiek verantwoordingsmodel voorgeschreven. De bijlage is door ons conform de gegeven aanwijzingen van het Rijk gecontroleerd. Voor de hierbij eventueel geconstateerde bevindingen gelden op grond van artikel 5, lid 4 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zwaardere rapporteringstoleranties dan de tolerantie, welke wij met uw raad zijn overeengekomen voor de controle van de jaarrekening. Wij hebben geconstateerd dat er voor de gemeente ten aanzien van 5 regelingen bij de jaarrekening 2019 een verantwoording met betrekking tot de voor een rijksbijdrage in aanmerking gebrachte bestedingen moet worden afgelegd.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstoleranties overschrijden. Ook zijn wij van mening dat de in de SiSa bijlage opgenomen gegevens deugdelijk tot stand zijn gekomen. De door het CBS voorgeschreven model tabel van bevindingen hebben wij als bijlage bij dit rapport toegevoegd.

7.2 Onderwijsachterstandenbeleid

De rijksoverheid geeft al jaren via de subsidieregeling voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB) gelden die met name worden besteed aan vroeg- en voorschoolse educatie. De langlopende OAB-regeling 2011-2018 is in 2019 voortgezet in een nieuwe OAB-regeling 2019-2022. Het is geen letterlijke verlening van de oude regeling, omdat specifieke voorwaarden voor de nieuwe OAB middelen verschillend zijn van de voorgaande. Voor de oude regeling konden ook in 2019 nog bestedingen definitief worden afgewikkeld; daarvan maakt de gemeente overigens beperkt gebruik, immers uit de SiSa-bijlage blijkt dat niet alle beschikbare gelden in 2019 zijn besteed. Ultimo 2019 is een bedrag van € 94.122,- nog niet uitgegeven. Het is aan het Ministerie van OCW om bij de vaststelling van de SiSa 2019 te bepalen of het bedrag moet worden terugbetaald, dan wel mag worden ingezet voor de nieuwe regeling.

De OAB-gelden (nieuwe SiSa-regeling D8) die door het Rijk in de nieuwe regeling voor 2019 zijn toegekend, zijn in 2019 - in formele zin - niet allemaal door de gemeente zelf besteed. De gemeente laat de uitvoering over aan externe partijen door het beschikbaar stellen van een of meerdere subsidies. De verleende subsidie over 2019 zullen in 2020 worden afgewikkeld. Eventuele afwijkingen worden dan in het volgende boekjaar verwerkt.

7.3 Specifieke uitkering Sport (Spuk)

In deze jaarrekening wordt voor het eerst verantwoording afgelegd over de nieuwe specifiek uitkering Sport. Deze uitkering wordt beschikbaar gesteld door het Rijk omdat de BTW-vrijstelling voor sport is stopgezet. De invoering van de regeling verliep niet vloeiend vanuit het Ministerie van VWS, zo werd inschrijving voor de regeling verlengd, het beschikbare budget extra verhoogd en kregen de gemeenten pas in het najaar met een subsidiebeschikking uitsluitend over het beschikbare budget. De regeling heeft een heel brede doelstelling, de activiteiten die in aanmerking komen voor de specifieke uitkering zijn 'de bestedingen in verband met activiteiten in het kader van sport', voor zover deze kosten niet al meegenomen zijn in het btw-compensatiefonds, de reguliere btw of de subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties. In lijn met deze ruime definitie heeft de gemeente, naar onze mening op een juiste wijze, kosten van sport opgenomen in de SiSa-verantwoording.

8. OVERIGE BEVINDINGEN

8.1 Automatisering

De controle van de jaarrekening is niet primair gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en behoeft derhalve niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal gericht onderzoek wel naar voren zouden kunnen komen.

Wij hebben in najaar 2019 afstemming gehad met de IT-auditor van de BUCH-gemeenten over de aanpak en uitvoering van de controles op de belangrijkste IT beheersmaatregelen ten aanzien van de kernapplicaties (Key2Finance en Suites4 sociaal domein). Hierbij zijn geen tekortkomingen vastgesteld. Wel doet de IT auditor aanbevelingen, met name het periodiek controleren van de uitgegeven toegangsrechten en autorisaties in de applicaties, alsmede het instellen van de vereiste wachtwoordinstellingen zijn een aandachtspunt.

Wij zullen de follow-up bij de interim-controle van de Werkorganisatie BUCH beoordelen.

8.2 Voortgang ENSIA

ENSIA (“eenduidige normatiek single information audit”) is een gezamenlijk project van enkele ministeries en de VNG/gemeenten. Het project heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). De aanpak van ENSIA bij de gemeente is praktisch: de stappen die worden genomen zijn overeenkomstig de landelijke planning.

De specifieke vragenlijst(en) – zelfevaluaties - over 2019 zijn opgesteld en ook de concept collegeverklaring 2019 hebben wij reeds ontvangen; het vervolg (afronding van de controle door de IT-auditor en de raadsinformatiebrief ENSIA 2019) waren bij afronding van deze brief nog niet beschikbaar. Uit de bevindingen van de zelfevaluaties 2019 komen verschillende verbeterpunten ten aanzien van de BAG, BGT, BRO en BRP. Deze verbeterpunten zullen in 2020 worden opgepakt zo lezen wij in de concept verantwoording gemeentelijk informatiebeveiliging ENSIA 2019.

Het Ministerie heeft overigens aan alle gemeenten ook 1 maand uitstel verleend in verband met de corona-crisis.

8.3 Wet Normering Topinkomens (Wnt)

De Wet Normering Topinkomens (WNT) publieke en semipublieke sector en de hierin opgenomen publicatieplicht in de jaarrekening is van toepassing op topfunctionarissen, maar ook op de leden van het hoogst uitvoerende orgaan en het toezichthoudende orgaan. Op basis van de wet- en regelgeving valt de gemeente onder deze wettelijke regeling en dienen de WNT gegevens te worden gepubliceerd.

Deze publicatieplicht geldt niet alleen voor de jaarrekening, daarvoor worden gedetailleerde gegevens gevraagd; wij moeten er in onze controleverklaring een apart oordeel over geven. Door de gemeente wordt, zowel qua bezoldiging als publicatie, voldaan aan de specifieke regels.

8.4 Fraude

De accountant is wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudes te melden aan het bestuur. De accountant is verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht, waarbij moet worden opgemerkt dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. Wij hebben in het controleteam ('pre-auditgesprek') besproken waar de eventuele risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en de preventieve maatregelen die hiertegen zouden kunnen werken, aan de orde zijn gesteld.

Overleg over fraude en frauderisico's is in de directie besproken, maar nog niet met het college. Gezien de nadrukkelijke aandacht van de beroepsgroep NBA en de AFM is fraude wel een onderdeel waaraan meer aandacht aan zou moeten worden besteed.

Wij hebben bij de interim-controle en eindejaarscontrole zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd op de werking van interne beheersingsmaatregelen en er is gelet op significante en/of ongebruikelijke transacties in de financiële administratie (memoriaalboekingen, schattingen). Hierbij zijn ons geen signalen van (mogelijke) fraude bekend geworden.

8.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van 2021 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. De invulling daarvan is nu (redelijk) bekend en wordt door concept-publicaties van onder meer de commissie BBV, stap-voor-stap duidelijker gemaakt.

Overigens, ook van de raad zal, uiterlijk eind 2020, input verwacht worden voor dit proces. Want weliswaar legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid, het is aan de raad om daar – voor zover ze dat nodig vindt - richting aan te geven. Daarvoor is onder meer het normenkader een hulpmiddel: nu nog een instrument om de accountant kaders mee te geven voor zijn controle, binnenkort ook om het college kaders mee te geven voor de rechtmatigheidscontrole.

8.6 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de corona-crisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder Zzp'ers en loopt vooralsnog van 1 maart tot en met 1 juni 2020. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de corona-crisis tot onder het sociaal minimum daalt. En in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de corona-crisis op te vangen. De aanvraag dient digitaal plaats te vinden en loopt via de gemeente. Onlangs heeft ook uw gemeente een 3^e voorschot ontvangen. In totaal is ruim € 5 miljoen aan de gemeente als voorschot uitgekeerd.

Op dit moment is ons niet bekend of, hoe en op welke wijze de gemeente moet gaan afrekenen. Of de accountant daarbij een rol krijgt toebedeeld is op dit moment niet duidelijk. Gezien de omvang van de steunmaatregelen, en het risico op fraude en/of oneigenlijk gebruik of misbruik van de steunmaatregelen, ligt het overigens wel voor de hand dat op enig moment het Rijk op basis van (mogelijk achteraf gestelde) normen accountantscontrole nodig acht. Dat betekent ook vanuit dit gezichtspunt dat dossiervastlegging van belang zal zijn bij controles achteraf.

9. CONCLUSIE

9.1 Geconstateerde fouten en onzekerheden

De controle heeft primair tot doel een oordeel te geven over getrouwheid en rechtmatigheid. Uit onze werkzaamheden zijn geen andere controleverschillen gebleken dan hierna genoemd. In deze rapportage hebben wij de resterende fouten en onzekerheden benoemd. De belangrijkste controleverschillen ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid zijn:

- voor Jeugdhulp en Wmo is in totaal € 672.000,- meegenomen als onzekerheid rechtmatigheid;
- voor de Pgb's nemen we een rechtmatigheidsfout mee van € 33.400,-;
- rechtmatigheidsfout aanbestedingen van € 137.000,-.

Gemeten aan deze met u afgesproken normen voor onze controle (€ 790.000,- voor fouten getrouwheid en rechtmatigheid en € 2,4 miljoen voor onzekerheden), komen de totale fouten en onzekerheden inzake de getrouwheid en de rechtmatigheid niet uit boven de afgesproken toleranties.

9.2 Controleverklaring

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders van uw gemeente gemachtigd onze controleverklaring (de was getekend versie) bij de jaarrekening 2019 van uw gemeente op te nemen. Onze oordelen zoals opgenomen in deze controleverklaring zijn als volgt:

Oordeel	Strekking
De getrouwheid	Goedkeurend
De rechtmatigheid	Goedkeurend

Hierbij zijn wij ervan uitgegaan dat de raad de nu overgelegde jaarrekening 2019 ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Uit hoofde van onze controletaak hebben wij de financiële gegevens in de jaarrekening gecontroleerd. Naast de jaarrekening wordt er een jaarverslag, zijnde de verantwoording over de beleidsbegroting en financiële begroting, ter vaststelling aan uw raad aangeboden.

Wij hebben niet gecontroleerd op de in het jaarverslag opgenomen kerngetallen en toelichtingen. Wij melden wel dat op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Wij hopen u met vorenstaande van dienst te zijn geweest en zijn graag tot een nadere toelichting bereid.

Hoogachtend,
Ipa-Acon Assurance B.V.

W.g. mr. drs. J.C. Olij RA

Bijlage : Tabel bevindingen SiSa 2019

Bijlage : Tabel bevindingen SiSa 2019

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

TABEL VAN FOUTEN EN ONZEKERHEDEN 2019

Berichtgeverinformatie

Vul in het tabblad 'Overzicht uitkeringen' de informatie in waarop de tabel/het rapport van bevindingen betrekking heeft.

Type overheidslaag: Gemeente
Naam berichtgever: Bergen NH
Berichtgevercode: 0373
Rapportage-periode: 2019

Vindplaats: pagina:

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:
 Strekking controleverklaring getrouwheid:

Fouten en onzekerheden 2019

Nr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			geen opmerkingen
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			geen opmerkingen
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019			geen opmerkingen
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2019			geen opmerkingen
H4	Specifieke uitkering Sport			geen opmerkingen